

Aansprakelijk voor tak die uit risicoboom breekt?

De relevante juridische vraag is: heeft de gemeente goed voor haar boom gezorgd?

De zomervakantie was op donderdag 15 juli 2015 voor een groot deel van Nederland net begonnen, toen in Zutphen een grote tak van een paardenkastanje viel. Dit was opvallend omdat het een zonnige, windstille dag was. De boom stond naast de locatie waar toeristen kunnen wachten op de fluisterboot over de Berkel en de grachten van Zutphen. Daar stonden op dat moment 30 mensen te wachten. Zes personen moesten met ernstig letsel naar het ziekenhuis. Vijf daarvan hebben blijvend letsel opgelopen en moeten in sommige gevallen tot op de dag van vandaag revalideren of zitten nog in een proces van operaties. Deze zaak kreeg veel aandacht van de pers¹. De boom is eigendom van de gemeente.

Auteur: Jilles van Zinderen, Bomenrecht.nl

Voor de slachtoffers is de gebeurtenis natuurlijk dramatisch en de eerste gedachte is dat de gemeente hun (letsel)schade moet vergoeden. Het was immers haar boom die een tak verloor. Maar zo vanzelfsprekend is die aansprakelijkheid niet. Het uitgangspunt in Nederland is dat iedereen zijn eigen schade draagt tenzij een ander voor vergoeding daarvan kan worden aangesproken. In een geval als in Zutphen is het dan de vraag of de gemeente goed voor haar boom heeft gezorgd; heeft zij voldaan aan haar zorgplicht? Als je niet voldoet aan je zorgplicht, kan dat een onrechtmatige daad zijn.

Onrechtmatige daad

Wat zegt de wet? In artikel 6:162 van het Burgerlijk Wetboek (BW) is de onrechtmatige daad als volgt gedefinieerd: een inbreuk op een recht; een doen of nalaten in strijd met de wettelijke plicht; een doen of nalaten in strijd met hetgeen volgens ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt. Bij bomen gaat het dan bijna altijd over de zorgplicht: wanneer een boomeigenaar niet voldoet aan de op hem of haar rustende zorgplicht, is dat een nalaten van voldoende zorg en dat is in strijd met wat in het maatschappelijk verkeer betaamt en dus onrechtmatig.

Invulling van de zorgplicht

Boomeigenaren en slachtoffers zoals in Zutphen houden zich terecht bezig met de vraag: wanneer voldoet een boomeigenaar aan de zorgplicht? Welke zorg aan een boom mag er van een boomeigenaar worden verwacht? Uit eerdere uitspraken van rechtbanken in Nederland is naar voren gekomen dat een boom regulier en regelmatig moet worden onderhouden en regelmatig moet worden gecontroleerd². Meestal gaat de discussie over de controle. Op welke wijze en hoe vaak gecontroleerd moet worden, is afhankelijk van de omstandigheden van het specifieke geval. In beginsel kan

1. <https://www.ad.nl/binnenland/slachtoffers-gebroken-tak-willen-geld-zien-van-zutphen~abb56c76/>

2. Bijvoorbeeld: ECLI:NL:RBARN:2011:BV1587

worden volstaan met een visuele, uitwendige controle door een bekwaam controleur die (in het stedelijk gebied) minimaal eens per drie jaar plaatsvindt. Wanneer de boom op een plaats staat waarbij is te voorzien dat er bij omvallen, stambreuk of uitbreken van een tak aanzienlijke schade kan ontstaan, is er sprake van verhoogde zorgplicht. Een dergelijke boom zal minstens jaarlijks moeten worden gecontroleerd en behoeft misschien extra onderhoud. En dan is er nog de onderzoeksplicht. Iedereen zal begrijpen dat er iets moet gebeuren wanneer je bij de visuele controle een gebrek constateert; vaak is dat een nader onderzoek. Maar die plicht tot nader onderzoek kan ook ontstaan door andere aanwijzingen. Wanneer je als boomeigenaar bijvoorbeeld weet of behoort te weten dat onder een bepaald type bomen een ziekte heerst die kan leiden tot gevaarlijke consequenties, ook zonder vanaf de grond visueel waarneembare gebreken, is er meer controle nodig dan alleen die visuele.

Schadevergoeding

Als vaststaat dat een boomeigenaar onvoldoende gezorgd heeft voor zijn boom, dan is er sprake van een onrechtmatige daad. Maar wil het slachtoffer de schade vergoed zien, dan moet er aan nog vier eisen worden voldaan. Zo moet de onrechtmatige daad de boomeigenaar ook verweten kunnen worden. Vanzelfsprekend moet er schade zijn. Verder moet er een causaal verband tussen het nalaten van de vereiste zorg en de schade bestaan. Ten slotte moet er sprake zijn van relativiteit: de overtreden rechtsregel moet ook bedoeld zijn om de schade van het slachtoffer te voorkomen. Belangrijk om zich te realiseren is dat het slachtoffer al deze criteria zal moeten stellen en als het nodig is, ook moet bewijzen bij de rechter, als hij of zij de geleden schade vergoed wil zien.

Zutphen

In Zutphen stelt de gemeente dat zij goed voor deze specifieke boom heeft gezorgd. De boom was regulier onderhouden en visueel gecontroleerd, aldus de gemeente. Naar aanleiding van de visuele controle was de boom weliswaar aangemerkt als risicoboom, maar het gevreesde gevaar was een stambreuk. Blijkbaar waren er geen visuele gebreken waar te nemen die vrees voor takbreuk opleverden. Twee maanden voor het ongeval was al besloten dat deze risicoboom geveld zou moeten worden. De slachtoffers op hun beurt stellen dat het aanmerken van de boom als risicoboom ertoe had moeten leiden dat de boom nader onderzocht zou worden, bijvoorbeeld met een hoogwerker. Of dat laatste juist is, is maar de vraag.

Nader onderzoek is in beginsel alleen nodig als de visuele controle onvoldoende zekerheid geeft over de aard en de omvang van het waargenomen gebrek. Soms kan het bij een risicoboom voldoende zijn om bijvoorbeeld veiligheidssnoei uit te voeren. Nader onderzoek is dan niet nodig. Wanneer een boomveiligheidscontroleur een gebrek waarneemt dat uitsluitend een risico tot stambreuk met zich meebrengt en er geen andere visuele gebreken zichtbaar zijn, moet de boomeigenaar de acties nemen die het veiligheidsrisico van dat gebrek verminderen of wegnemen. De eigenaar hoeft de boom niet meteen ook nog nader te controleren op takbreuk of stabiliteit. Takbreuk is in zo'n geval niet te voorzien.

Hoe zit dat dan in Zutphen? Het is niet uitgesloten dat er een zorgvuldig uitgevoerde controle heeft plaatsgevonden, waarbij het visueel zichtbare gebrek reden was om de boom binnen een zekere periode te vellen wegens een potentieel risico op stambreuk, terwijl er tegelijkertijd geen enkel waarneembaar gebrek bestond dat aanleiding gaf om aan te nemen dat er ook nog een tak uit zou kunnen breken. Als er dan toch onverwacht een tak uitbreekt, is de boomeigenaar niet aansprakelijk voor de schade als gevolg daarvan. Dat klinkt misschien onrechtvaardig voor de slachtoffers, maar vergelijk het met de situatie dat er bij een boomveiligheidscontrole helemaal geen gebrek waarneembaar is. Ook dan had de tak eruit kunnen vallen en ook dan was de boomeigenaar niet aansprakelijk geweest. Hij had dan voldaan aan zijn zorgplicht, waardoor er geen onrechtmatige daad was. De gemeente kan gevaar dat niet is te voorzien ook niet voorkomen, en dat hoeft ze ook niet te doen. Iedere boom brengt namelijk per definitie een zeker risico met zich mee en de enige manier om elk risico uit te sluiten is het weghalen van alle bomen.

Deze theoretische exercitie moet nog wel naast de feiten in Zutphen worden gelegd. Veel details van deze zaak zijn mij niet bekend. De slachtoffers moeten zich wat mij betreft afvragen of de boomveiligheidscontroleur zijn werk wel goed heeft uitgevoerd. Heeft hij wel alle gebreken aan de boom gezien en onderkend? En heeft hij wel de juiste conclusies getrokken bij het geconstateerde gebrek? Mogelijk was het risico op takbreuk immers wel te voorzien en kan een andere deskundige dat bevestigen. Maar er kunnen ook vragen gesteld worden bij de boomeigenaar. Die moet immers handelen naar aanleiding van het rapport en het advies van de controleur. Is het rapport wel op de juiste wijze geïnterpreteerd, is het advies van

de controleur wel juist opgevolgd?

Een lastige hobbel voor de slachtoffers is het feit dat de bewijslast bij hen rust. Dat betekent dat de slachtoffers moeten bewijzen dat de boom wel degelijk uitwendig waarneembare gebreken had en dat vaststelling van die gebreken had moeten leiden tot verwijdering van de betreffende tak of de gehele boom, voorafgaand aan het noodlottige ongeval. Vaak is zulk bewijs moeilijk te leveren, omdat na een dergelijk ongeval de resten van de boom meestal snel worden opgeruimd. Is de situatie dan onvoldoende vastgelegd, bijvoorbeeld met foto's of filmmateriaal, dan kunnen de slachtoffers zomaar met lege handen komen te staan omdat ze een bewijsprobleem hebben.

Iedereen leeft mee met slachtoffers van een ongeval zoals dat in Zutphen. Maar in de rechtspraak is al meermaals aangegeven dat het geen goede zaak is als boomeigenaren te snel aangesproken kunnen worden voor schade veroorzaakt door hun bomen³. Als de boomeigenaar werkelijk iets verweten kan worden, moeten de slachtoffers natuurlijk niet in de kou blijven staan. Maar als aansprakelijkheid te snel wordt aangenomen, zou dat kunnen leiden tot een onwenselijke stortvloed aan claims voor schade door bomen en op allerlei andere gebieden. Tegelijkertijd kan dit als gevolg hebben dat boomeigenaren alle bomen met een vlekje uit voorzorg gaan vellen. Beide gevolgen vinden onze hoogste rechters in ieder geval een onwenselijke zaak, hoe tragisch dat ook voor de slachtoffers kan zijn.

Mr. Jilles van Zinderen (jilles.vanzinderen@manzlegal.nl) is advocaat bij Bomenrecht.nl en MANZ Legal en is gespecialiseerd in conflicten over bomen.

Be social

Scan of ga naar:

www.Boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-7041

3. ECLI:NL:PHR:2013:19 samen met ECLI:NL:HR:2013:102